

ע"פ 4423/22 - פלוני נגד מדינת ישראל, פלונית, פלונית, פלונית

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4423/22

לפני: כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ
כבוד השופט י' כשר

המערער: פלוני

נגד

המשיבות: 1. מדינת ישראל
2. פלונית
3. פלונית
4. פלונית

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע
ב-ת"פ 53405-10-20 מיום 10.5.2022 שניתן על ידי
השופט א' ביתן

תאריך הישיבה: ד' בתשרי התשפ"ג (29.09.2022)

בשם המערער: עו"ד נטלי אוטן; עו"ד אלעד אזולאי

בשם המשיבה 1: עו"ד שאול כהן

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע בת"פ 53405-10-20 (סגן הנשיאה א' ביתן) מיום 10.5.2022, בגדרו נגזר על המערער עונש של 36 חודשי מאסר בפועל והפעלת עונש מאסר מותנה בן 9 חודשים מ-ת"פ 4834-01-19 (שלום באר שבע) באופן שארבעה חודשים הופעלו במצטבר לעונש שנגזר עליו, וחמישה חודשים הופעלו בחופף לו, כך שבסך הכל ירצה 40 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית, בגין הרשעתו בעבירות של סחיטה באיומים ופגיעה בפרטיות.

תמצית כתב האישום המתוקן

2. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה כי מחודש אוקטובר 2019, ולמשך שנה, המערער פעל באופן מתוכנן יחד עם אחרים, ביניהם אישה בשם ע' (להלן: ע'), לסחוט גברים על ידי תיעודם במצבים אינטימיים ואיום בפרסום התיעוד. כתב האישום הוגש גם נגד ארוסתו של המערער וקרוב משפחתו שהיו שותפים למעשים.

על פי האישום הראשון המערער סחט את ח.א. (להלן: המתלונן 1), גרושה של ע'. באחד הימים, ע' יצרה קשר עם המתלונן 1 וביקשה להיפגש בדירתה בעניין ילדיהם המשותפים. ארוסתו של המערער הגיעה אף היא לדירה מאוחר יותר. בשלב מסוים ע' הציעה כי שלושתם יקיימו יחסי מין. בהמשך, ארוסתו של המערער הורידה את בגדיה ונותרה בתחתונים וחזייה, בעוד המתלונן 1 נותר עירום. אז המערער נכנס לדירה כשבד אחת החזיק בסכין וביד השנייה במכשיר סלולרי, צילם את המתלונן 1, את ע' ואת ארוסתו, ועזב את הדירה. לאחר מספר ימים המערער דרש מהמתלונן 1 סך של 25,000 ש"ח, דרך קרוב משפחתו של המתלונן 1, בתואנה כוזבת לפיה הוא נאלץ לגרש את ארוסתו ולפצותה. המתלונן 1 העביר לו את הסכום המבוקש. לאחר כשבוע המערער דרש מהמתלונן 1 סכום נוסף של עשרות אלפי ש"ח, תוך שהוא מאיים כי יראה את הסרטון לאביו של המתלונן 1, והלה העביר לו את הסכום המבוקש דרך קרובו.

על פי האישום השני, המערער נכנס בשתי הזדמנויות שונות לדירתה של ע', וצילם אותה יחד עם גברים שונים בעת שנכנסו עמה לחדר השינה לקראת קיום אקט מיני. זאת, ללא הסכמתם של כלל הנוכחים.

האישום השלישי עוסק בסחיטתו של ס.א. (להלן: המתלונן 2), עמו הייתה לע' היכרות ארוכת שנים. ביום 6.10.2020, הגיע המתלונן 2 יחד עם חברתו, נ.א. לדירתה של ע'. בשלב מסוים נכנסו לחדר השינה לקראת קיום יחסי מין, והמתלונן 2 התפשט ונותר עירום. אז נכנסו לדירה המערער, קרוב משפחתו ואדם נוסף, וצילמו את השלושה במיטתה של ע'. לאחר מכן המערער דרש מהמתלונן 2 סך של 140,000 ש"ח תמורת אי פרסום התיעוד. המתלונן 2 מסר למערער את מספר הטלפון שלו, והמערער צילם את תעודת הזהות וכרטיס האשראי של המתלונן 2, ונטל ממכנסיו סך 800 ש"ח במזומן. למחרת, בעקבות דרישת המערער, ביקש המתלונן ארכה להשגת מלוא הסכום. ביום 12.10.2020 המערער נעצר. לאחר מעצרו, ארוסתו של המערער מסרה מכשיר סלולרי לאדם אחר ששוחח עם המתלונן 2 ודרש ממנו לשלם את הסכום האמור.

3. המערער הורשע על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בשתי עבירות של סחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); החזקת סכין לפי סעיף 186 לחוק; ובארבע עבירות של פגיעה בפרטיות לפי סעיפים 5 ו-2(3) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

4. בהסדר הטיעון הוסכם כי המאשימה תעתור להטיל על המערער עונש של 45 חודשי מאסר בפועל הכוללים הפעלת מאסר על תנאי בן 9 חודשים, וכי ההגנה תהיה חופשית לטעון לרכיב המאסר כראות עיניה; כי המערער ישלם למתלונן 1 פיצוי בסך של 25,000 ש"ח שיופקדו בקופת בית המשפט מראש; כי המשיבה תטען לחיוב המערער ופיצוי נוסף למתלונן 1 ותטען לפיצוי המתלונן 2 ומתלונן נוסף, וההגנה תטען בנושאים אלה כהבנתה; כי יוטל על המערער קנס לפי שיקול דעת בית המשפט, וכן כי מכשירי הטלפון ששימשו לביצוע העבירות יחולטו.

לשלמות התמונה יצוין כי ארוסתו של המערער וקרוב משפחתו הורשעו במסגרת הסדרי טיעון לצד המערער. ע' הורשעה במסגרת הסדר טיעון בהליך נפרד.

גזר הדין

5. בפתח גזר דינו, בית המשפט המחוזי צוין כי יש לראות את מכלול מעשי מערער כאירוע אחד ולקבוע להם מתחם עונש הולם בודד.

בקביעת גבולות המתחם, נקבע כי מעשי המערער פגעו במידה גבוהה בערכים החברתיים הבאים: השמירה על האוטונומיה של הפרט ורצונו החופשי; הזכות לביטחון אישי; הזכות לפרטיות; זכות הקניין והזכות לכבוד. בית המשפט קמא הדגיש כי עבירת הסחיטה באיומים מתאפיינת "בכיעור מיוחד, הכרוך בניצול נבזי של מצב רגיש". כמו כן נסקרה מדיניות הענישה בגין עבירה זו להדגמת חומרתה הרבה. צוין כי הלכה למעשה בתי המשפט מטילים בעבירות אלו עונשי מאסר גבוהים.

באשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירות, צוין כי הרקע למעשים היה בצע כסף פשוט ובוטה, וכי המעשים היו יזומים, מתוכננים ושיטתיים. עוד נקבע כי חלקו של המערער בפרשה היה מרכזי ועיקרי. כמו כן, הודגשו המשמעויות מרחיקות הלכת של מעשי המערער בנסיבותיהם המסוימות של המתלוננים בפרשה. נוכח כל זאת נקבע כי מתחם העונש ההולם בגין העבירות שביצע המערער נע בין 30 ל-60 חודשי מאסר.

6. בקביעת עונשו של המערער בתוך המתחם, בית המשפט המחוזי התחשב בגילו של המערער ובהשפעת המאסר עליו ועל משפחתו. כמו כן הובאו בחשבון נסיבות חייו כפי שעלו מדו"ח סיכום טיפול בעניינו; מצבו הבריאותי והנפשי; הודאתו; מאמצי השיקום מטעמו והעובדה שהפקיד 25,000 ש"ח בקופת בית המשפט. מנגד, בית המשפט התחשב בעברו הפלילי שכלל 17 הרשעות בעבירות של הסעת שב"ח, רכוש ואליומות, כמו גם עונש מאסר לתקופה של 8 שנים בגין עבירות סמים.

בנוסף לכך, בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער בדבר הפער שבין עונשו לעונשה של ע', שבעניינה ביקשה התביעה עונש של 9 חודשי מאסר בעבודות שירות בלבד, ואשר נגזר עליה בסופו של דבר עונש של שירות למען הציבור וקנס בסך של 3,000 ש"ח. נקבע כי בין המערער לע' מתקיים שוני בולט ומובהק המשפיע על הענישה, בהתחשב בנסיבותיה האישיות של ע' כגרושה ואם ל-11 ילדים ללא עבר פלילי, וכן בכך שהמערער הוא שיזם את המעשים ושכר עבור ע' את הדירה שבה התגוררה. עוד נקבע כי ע' פעלה מתוך חשש מהמערער, אשר "נהג כלפיה בתוקפנות ובאלימות ואיים שיפגע במשפחתה או ייקח לה את הבית אם לא תעשה כדבריו". משכך, נקבע כי יש הצדקה

לענישה שונה בתכלית בין המערער לבין ע'.

לבסוף, בית המשפט המחוזי גזר על המערער עונש של 40 חודשי מאסר בפועל; 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת סחיטה, למשך 3 שנים; 3 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה של פגיעה בפרטיות למשך 3 שנים; קנס בסך 5,000 ש"ח; ופיצוי למתלוננים בסך כולל של 50,000 ש"ח.

מכאן הערעור שלפנינו, המופנה כלפי כלל רכיבי הענישה.

טענות הצדדים בערעור

7. טענתו המרכזית של המערער בנימוקיו שבכתב ובדיון לפנינו, התמקדה בעיקרון אחידות הענישה, ומתייחסת לפער שבין העונש שהתבקש ושנגזר עליו, לבין העונש שהתבקש ושנגזר על ע' בהסדר הטיעון עמה. לגישתו, בית המשפט המחוזי חרג לחומרה מהעונש הראוי בגזר דינו של המערער, שכן אף אם יובאו בחשבון כלל נסיבות המערער לחומרה, הרי שיש בעצם הפער האמור כדי להצדיק הקלה בעונשו, וזאת מטעמי אחידות ושקילות הענישה. המערער מפנה לפסיקת בית משפט זה אשר קבעה כי עיקרון אחידות הענישה מקבל משנה חשיבות כאשר מדובר בנאשמים המורשעים באותה פרשה.

באותו עניין, המערער טוען כי בית המשפט המחוזי שגה כשאימץ את אמרותיה של ע' לפיהן פחדה מהמערער ופעלה מתוך חשש ותלות כלכלית בו, וזאת בלא שניתנה למערער הזדמנות לסתור אותן, ובלא שנכללו בגדרי כתב האישום המתוקן כנסיבות מוסכמות. המערער מוסיף וטוען כי בלעדי ע' לא היו העבירות יוצאות אל הפועל, מאחר שהיא זו שהכירה את קרבנות העבירה; וכן כי כתבי האישום של המערער ושל ע' היו דומים מאד בתוכנם קודם לתיקון כתב האישום.

עוד טוען המערער כי ממילא, העונש שהוטל עליו חורג משמעותית מהענישה הנוהגת במקרים מעין אלו, תוך שהוא מבחין את פסקי הדין שאליהם התייחס בית המשפט המחוזי בגזר דינו מהמקרה דנן, ומפנה לפסקי דין נוספים שבהם נקבעו עונשים נמוכים בהרבה, וזאת אף במקרים חמורים יותר, לטענתו.

8. מנגד, המשיבה סומכת ידיה על גזר דינו של בית המשפט קמא. נטען כי כנגד הפסיקה שאליה הפנה המערער ניתן למצוא פסקי דין שבהם אף נגזר עונש של 60 חודשי מאסר בפועל בעבירות דומות. כמו כן, המשיבה טוענת כי יש להפריד בין עניינו של המערער לבין עניינה של ע', וכי הסדרי הטיעון השונים שנחתמו בעניינו של כל אחד מהם הביאו בחשבון את הבדלי הנסיבות ביניהם, כאשר בעניינה של ע' הוחלט להתחשב לקולה בנסיבות חייה. עוד מצביעה המשיבה על 17 ההרשעות הקודמות של המערער; וטוענת כי אין ברכיב הפיצויים שנגזר חריגה מהמקובל והראוי בנסיבות העניין.

דיון והכרעה

ככלל, אין זה מדרכה של ערכאת ערעור להתערב בחומרת העונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית, מלבד במקרים חריגים שבהם גזר הדין מגלה סטייה בולטת מהענישה המקובלת במקרים דומים (ע"פ 4795/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (7.2.2022)). כך בפרט, במקרים שבהם העונש שהושת לא חורג מהרף העליון לגביו הסכימו הצדדים להסדר טיעון - אז נדרשות נסיבות מיוחדות וחריגות להתערבות מעין זו (ע"פ 5932/21 קורובקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (13.7.2022)).

מקרה זה לא נמנה עם מקרים חריגים אלו.

10. מעשיו של המערער קשים וחמורים הם על פי כל אמת מידה, ומצדיקים ענישה מחמירה המבכרת שיקולי הרתעה. בעבירת הסחיטה באיומים קיים ממד ייחודי של "קשר שתיקה" המונע מנפגעי העבירה לקבל עזרה ומניא אותם מלפנות לגורמי אכיפת החוק מחשש שמא עצם פנייתם תביא למימוש האיום. כך במיוחד שעה שהסחיטה מבוססת על איום בפרסום אלקטרוני של תיעוד אינטימי מביך ומשפיל, שאותו ניתן להוציא לפועל בלחיצת כפתור בטלפון הנייד. יפים לעניין זה הדברים שכתב זה מכבר השופט א' לוי על עבירת הסחיטה באיומים:

"כשסוף סוף מעז מתלונן לבקש את הגנת החוק, יש לראות בכך הזדמנות לא רק להעניש את העבריין המסוים אשר נמצא כי חטא, אלא גם להעביר מסר לציבור בכלל, ולא להאליה שחוטאים בעבירות מן הסוג הזה בפרט, כי עבריינים בתחום זה עלולים לשלם על מעשיהם בדרך של שלילת חירותם לתקופה ארוכה. ענישה מסוג זה מטרתה איפוא משולבת, לתת ביטוי למידת הכיעור שבעבירה זו ולשאט הנפש שהיא מעוררת בלב השומע, והיא נועדה גם כדי לעודד את הקורבנות לשבור את קשר-השתיקה, ולהביא את דברם בפני רשויות החוק כדי לשים קץ לסחיטה בה הם נתונים" (ע"פ 6774/01 מדינת ישראל נ' אלעלוין (1.11.2001)).

כך בפרט שעה שמעשי הסחיטה התבססו על פגיעה קשה בפרטיותם, בצנעת חייהם ובזכותם לאוטונומיה של המתלוננים באופן שיטתי, מתוכנן ויזום; וכך ביתר שאת, כפי שציין בית המשפט קמא, שעה שעסקינן בנסיבות שבהן לפרסום התיעוד המצולם עלולה להיות משמעות מרחיקת לכת.

11. במקרה דנן המערער הורשע על פי הודאתו בכך שהוא "גמר בדעתו לסחוט גברים ולפגוע בפרטיותם". המערער היה זה שרקם את המזימה להביא את המתלוננים למצב האינטימי הרגיש שבו נמצאו; צילם את המתלוננים במכשיר הטלפון הנייד שלו; ניהל מולם את המגעים לקבלת הכספים מהם במסגרת מעשה הסחיטה; ואף היה זה שקיבל מהם את הכספים האמורים. כל זאת, בכמה מקרים שונים.

מעשיו אלו מחייבים ענישה אשר תשקף באופן נחרץ את מידת חומרתם הרבה ותרתיע אחרים מלפעול באופן דומה.

12. עיון בפסקי הדין שהגישה באת כוח המערער אינו מגלה כל הצדקה להתערבות בעונש, מאחר שאין דמיון בין עניינו של המערער לבין המקרים המתוארים באותם פסקי דין. התכנון המקדים; יצירת המצב הרגיש והאינטימי שבו נמצאו המתלוננים; צילומם המכוון; ריבוי העבירות ונפגעי העבירה - כל אלו נסיבותיו המחמירות של המערער, שהצדיקו הטלת עונש חמור. בוודאי שאין בפסקי דין אלו כדי ללמד על "סטייה בולטת" ממדיניות הענישה המקובלת (וראו: ע"פ 395/22 מדינת ישראל נ' פלוני (18.5.2022)).

13. דומה כי באת כוח המערער, בהיותה מודעת למדיניות הענישה בעבירות סחיטה באיומים, ובשים לב לעובדה כי אין בגזר דינו של המערער משום סטייה ממדיניות זו, השליכה את יהבה על עקרון אחידות הענישה, נוכח העונש שהתבקש ושהוטל על ע'.

עיקרון אחידות הענישה "נועד להבטיח שוויון בפני החוק ומניעת שרירותיות בענישה" (ע"פ 1222/22 מדינת ישראל נ' נאצר, פסקה 13 (23.6.2022) (להלן: עניין נאצר)). וכפי שציינתי במקום אחר:

"על פי עקרון אחידות הענישה, המהווה עיקרון יסוד בשיטתנו המשפטית, במצבים דומים מבחינת אופי העבירות ונסיבותיהם האישיות של הנאשמים ראוי להחיל, במידת האפשר, שיקולי ענישה דומים. עיקרון זה מקבל משנה תוקף מיוחד שעה שמדובר בנאשמים המורשעים בגדרה של אותה פרשה" (ע"פ 4074/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (22.7.2019); ההדגשה הוספה).

אכן, העונש שנגזר על המערער חמור במידה רבה מהעונש שנגזר על ע' במסגרת הסדר הטיעון שנחתם עמה. אולם כבר נקבע ביחס לעיקרון אחידות הענישה כי "לעיתים יחייב עקרון זה דווקא הבחנה בין נאשמים שונים הנכללים באותו כתב אישום, בהתאם לחלקו של כל אחד מהם בביצוע העבירות" (ע"פ 5590/16 נתשה נ' מדינת ישראל, פסקה 44 (נבו 17.1.2018); ההדגשה הוספה), ואף נקבע כי ככלל אין להשליך מהסדר טיעון בעניינו של נאשם אחד על רף הענישה של נאשם אחר (עניין נאצר, פסקה 13; וראו והשוו: ע"פ 2356/17 רגבי נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (29.6.2020); רע"פ 6607/21 חסון נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (21.10.2021)).

14. בעניינו, בית המשפט קמא מצא שוני "בולט ומובהק" בין המערער לבין ע', אשר הצדיק את הפער בין העונשים שנגזרו על כל אחד מהם. כזכור, בעניינה של ע' התביעה הסכימה שלא לחלוק על הטענות לפיהן ע' לא ידעה מראש על כך שהמערער תכנן להיכנס לחדר חמוש בסכין; כי פעלה מתוך חשש מהמערער. כמו כן לע' אין עבר פלילי, בעוד שלמערער 17 הרשעות קודמות.

נראה אם כן, כי לא ניתן ללמוד דבר מעונשה של ע' על העונש הראוי למערער. נסיבותיהם האישיות שונות, וכן הדבר באשר לנסיבות ביצוע העבירות. משכך, אף טענות המערער במישור עיקרון אחידות הענישה - דינן לדחייה.

15. סוף דבר, העונש שנגזר על המערער הולם את חומרת מעשיו ומתחשב כדבעי במכלול נסיבות ביצוע העבירות. בראי האמור, דין הערעור להידחות וכך אציע לחברתי ולחברי לעשות.

שופט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

שופטת

השופט י' כשר:

אני מסכים.

שופט

אשר על כן, הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, ה' בחשון התשפ"ג (30.10.2022).

שופט

שופטת

שופט
